

2023-10-10

§ 44 2023.363 BUN

Förskolans lärmiljöer och inre organisation

Ärendebeskrivning

Huvudmannen har till ansvar att skapa förutsättningar för likvärdighet, medan enheterna ansvarar för att utveckla undervisningens kvalitet och tillgänglighet. Barn- och ungdomsnämnden beslutade 2023-03-21 § 28 om huvudmannens verksamhetsuppföljning som anger de strategiska inriktningarna i utvecklingsarbetet, där en av huvudmannens strategier är att stärka undervisningens kvalitet och tillgänglighet. I det här ärendet redogör förvaltningen för arbetet med förskolans lärmiljöer och inre organisation för att skapa likvärdiga förutsättningar och utveckla undervisningens kvalitet och tillgänglighet.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 2 oktober 2023 lämnat följande yttrande:

Inre organisation och barngruppernas storlek

Skolverkets allmänna råd anger ett riktmärke för barngruppernas storlek och anger sex till tolv barn för storlek på barngruppen för barn mellan ett och tre år. För barn mellan fyra och fem år är riktmärket nio till femton barn. Riktmärkena är inte tvingande utan ska ses som ett stöd och en inriktning för organisering av barngrupper. Förskolor organiseras traditionellt i olika avdelningar och vid varje avdelning placeras ett antal barn. Det är i regel antal placerade barn på en avdelning som avses med en barngrupp och de siffror som redovisas i statistik och jämförelser mellan kommuner. Att minska barngruppernas storlek i termer av att varje avdelning inte ska ha fler placerade barn än riktmärket skulle för Alingsås kommun innebära en utbyggnation med 30 avdelningar.

Det som är mest avgörande för hög kvalitet i förskolan är barnens möjlighet att bygga relationer och att få utveckla samspel och kommunikation med andra barn och med de vuxna i förskolan. En förskola där barnen känner trygghet, glädje och nyfikenhet, gynnar barns självbild och tillit till sin förmåga - en grund för utveckling och livslångt lärande. För att nå detta krävs en tillräckligt god personaltäthet där antal barn per årsarbetare ska vara så lågt som möjligt och relateras till barnens faktiska närvarotid i förskolan. Avgörande är också utbildad och kompetent personal som har gemensam syn på uppdraget. Vid enheterna organiseras gemensamt arbete med planering, uppföljning och utveckling av verksamheten vid de dagar under året som förskolan är stängd (stängningsdagar). Därutöver organiseras tid för gemensamt arbete utifrån de lokala förutsättningarna för varje förskola.

Grundverksamhet, fasta undervisningsgrupper och mindre sammanhang

Vid samtliga av huvudmannens förskolor pågår ett arbete för att säkerställa en tydlig och genomtänkt struktur med tillhörande strategier för grundverksamheten. Denna grundverksamhet behöver vara dokumenterad och levande hos all personal. Grundverksamheten anger upplägg för dagen, dvs. vilket innehåll barnen alltid ska möta oavsett eventuella störningar (som tex. stor personalfrånvaro, vikarier). Det bygger på i förväg välplanerade rutinsituationer; från starten på dagen, dvs. hur var barn tas emot, till hur vi säger adjö när barnet går hem och allt som ska ske däremellan. Ett exempel är att slussa

2023-10-10

ut några barn åt gången i tamburen vid utgång och att där, som en självklarhet väva in samspel, begreppsbildning och motoriska färdigheter osv.

Den fysiska lärmiljön spelar också stor roll. Den behöver ha ett rikt innehåll utifrån alla olika läroplanens målområden och skapa naturliga mötesplatser för barnen. Grundverksamheten ska utgå från barnens olika behov så att personalen arbetar främjande via tydliggörande pedagogik som undanröjer alla tänkbara hinder från början.

Förskolorna delar in barnen i fasta undervisningsgrupper som utgår från den ambitionsnivå som eftersträvas. Vidare har förskolorna arbetat aktivt med att skapa mindre sammanhang under hela dagen och samtliga förskolor har utvecklat arbetet. Nuläge och ytterligare illustration över arbete redogörs för i bilaga.

Tillgängliga lärmiljöer och tillgänglig utbildning

Huvudmannen har tillsammans med förskolorna genomfört en kompetensutvecklingsinsats kring fysiska lärmiljöer som påbörjades hösten 2022 och fortfarande pågår. Förskolorna har främst fokuserat på fysisk tillgänglighet och visuell harmoni. Under hösten 2023 fortsätter arbetet med resterande delar av SPSM:s tillgänglighetsmodell: Social och pedagogisk miljö, på temat "Att göra läroplanen tillsammans", för att stärka undervisningens kvalitéer.

Sedan drygt ett år pågår ett arbete vid samtliga förskolor kring arbetsorganisation (driftsfrågor) och utvecklingsorganisation (utvecklingsfrågor). Sedan starten höstterminen 2023 har samtliga rektorer tydligare arbetsorganisationer och några av rektorerna har också initierat sin utvecklingsorganisation. Arbetet med att stödja enheterna i det systematiska kvalitetsarbetet fortgår. Under det senaste året har fokus varit analys och kompetensen att ta fram relevanta mål för att utveckla respektive förskola och framåt också att identifiera framgångsfaktorer och utvecklingsbehov för det egna arbetet.

Intensifierat utvecklingsarbete och riktade investeringsmedel till några förskolors fysiska lärmiljöer har gett resultat, även om behoven är fortsatt stora. Detta har lett till att de förskolor som hade lägst kvalitet i sina fysiska miljöer har höjt sina nivåer, men även de som hade en god grund har vidareutvecklat sina fysiska lärmiljöer. Samtidigt är det kostsamt och tidskrävande med att organisera många små enheter som är fallet i Alingsås förskoleorganisationen eftersom det kräver mycket av samma saker, som flera personalrum, flera kopiatorer, resor mellan enheter, flera kök att samarbeta med, många olika uppdrag på få personer etc.

Förslag till beslut på sammanträdet

Redovisningen godkänns.

Beslutsunderlag

- BILAGA förskolans inre organisation
- Tjänsteskrivelse Förskolans inre organisation och förskolans lärmiljöer

2023-10-10